

יצירה של יוסף טל בנגינת בכורה

מוסיקה בירושלים

מלבד הסויטה מס' 2 של באך, כפתיחה קלאסית, היה קונצרט הי-מנייים השמיני של האנסמבל הקאמרי כולו מוסיקה מן המאה העשרים, ובמרכזו יצירה חדשה של יוסף טל — קונצ'רטו לחליל ולתזמורת קאמרית, בנגינת בכורה. בשתי היצירות האחרות גברה סגולתן כחיליות קישור בין התקופות על מידת החידוש שבהן: הסימפוניה הקאמרית של שנברג שעדיין מעוגנת במסורת הרומנטית על אף ארשת אחדים של פניית עורף, וה"דיברטיסמן" של איבר כפורקו מי לסיום.

הקונצ'רטו של טל מרתק כבר בעצם הרכב הכלים שלו — כלים מעטים המופיעים לסירוגין, ביחידות או בשילוב עם כלי אחד, לרוב עם חליל הסולו. ארגון והרכב זה מעניקים ליצירה מבנה שקוף כבדולח על אף פרטים של מורכבות לא מועטה, בעיקר במרקם המקצבי. הכלים מופיעים באופן המבליט את סגולותיהם המיוחדות, מבחינת ההצללה ומבחינת אפשרויותיהם הטכניות, תוך ניצול תכונותיהם הנגזרות.

היצירה פותחת בשילוב צליליו הגבוהים של החליל עם צליליו הנמוכים של הקונטראבס ואחריו הדיברטיסמן קטעי הסולו או הי-

דושיח מתנהלים בתבניות מלודיות בעלות פרופיל חד ובמקצבים מורכבים, ומדי פעם — בין שילובי כלים לשילוב כלים — מופיעים צינפים ופייכלים סמיכים יותר, מיתרים לרוב, סטאטיים יותר בתנועתם, היצירים תופעה ניגודית במישור אחר. הדחיסות המקצבית העולה וגוברת בהדרגה מעלה אתה גם את מתח הפנימי עד לסיימה של היצירה באותו שילוב שלו בו החלה — החליל והקונטראבס, באופן היורצר תחושה של השלמת המעגל ושכלול. במבנה הקומפאקטי ובדחיותו האירועים שבה זוהי יצירה שריגעה במשך כל זמן נגינתה.

הקומפוזיטור יכול להתברך בכך שיצירתו זכתה לנגינת בכורה בידי חלילן ברמתו ובענוותו המסורה של אורל ניקולה. הוא ניגן את היצירה בתשומת לב רבת-חיבה לניואנסים צליליים, למלאכת השילוב עם הכלים האחרים, ובשליטה וירטואוזית מפליאה.

את תפקיד הסולו בסויטה מס' 2 של באך ניגן תוך אלתורים רביי דמיון במיטב רוחו של הבארוק, וכיאלגאנטיות רבה, אך דבות מן הדקויות שבנגינתו נבלעו בעוצמתה היתרה של נגינת התזמורת.

בניצוחו של מנדי רודן ניגנה היצירות את היצירות התובעניות באופן שהקנה לקונצרט זה אופי של מבצע מעורר עניין וכבוד.

אורי אפשטיין